

Israël is een mozaïek, geen smeltkroes

- Gedachten rondom Israëls 75ste verjaardag -

door Jan Barendse sr.

Samen met duizenden Israeli's liep ik op de dag van de Dodenherdenking (Jom HaZikaron)) naar de immens grote begraafplaats op Mount Herzl. Van Petra van de Zande, onze gastvrouw, kreeg ik een speldje opgespeld in de vorm van bloemetje dat 'Dam HaMakkabim heet (Bloed van de Makkabeeërs).

Gedenken is in Israël een sterk onderdeel voor de nationale identiteit. Op iedere (Bijbelse) feestdag gaat het om gedenken. Gedenken hoe het één volk werd toen het uittrok uit de slavernij van Egypte, gedenken hoe het volk eeuwenlang werd vervolgd en veracht werd in de diaspora, gedenken aan de onzegbare verschrikkingen van 6 miljoen vermoorde Joden tijdens de Shoah. En dan op Jom HaZikaron al die duizenden jonge levens van meestal jonge mannen en vrouwen die vielen tijdens de strijd om het bestaan van Israël in de vele oorlogen sinds de onafhankelijkheid in 1948.

Op deze dag géén demonstraties, géén verdeeldheid. Joodse Israëli's in al hun verscheidenheid stonden arm in arm bij de onder een zee van bloemen bedolven graven van hun gevallen familieleden. Overal soldaten in de uniformen van de diverse eenheden. De lucht zinderde van emoties en de stemmen. Dan klonk het bijna angstaanjagende gehuil van de sirenes. Iedereen stond strak stil voor zich uit kijkend, starend naar de graven of de blik naar boven. Ik zag veel biddende mensen.

Wat is het dat dit volk verbind?

Natan Sharansky, de beroemde uit Donetsk in Oost-Oekraïne afkomstige voormalige mensenrechten activist, wiskundige en filosoof, zei het zo: 'Iedereen hier wil 'tikoen olam' (het herstel van de wereld). Als je dat niet wil, ben je niet Joods'. Voordat ik mij opmaakte om naar Mount Herzl voor de Dodenherdenking te gaan, las ik het indrukwekkende interview met hem in de bijlage van de Jerusalem Post ter gelegenheid van het 75-jarige bestaan van Israël. Ik citeer:

'Het bestaan van Israël en, in zekere zin, het bestaan van het Joodse volk is de beste demonstratie van het belang van deze twee basisverlangens van mensen - vrij zijn en erbij horen - en laat zien hoe ze elkaar kunnen versterken. Het Joodse volk kreeg zijn identiteit en zijn vrijheid tegelijkertijd, toen het Egypte verliet. In Exodus was de eerste keer dat ze genoemd worden als volk, met een heel duidelijke identiteit als natie, toen ze Egypte verlieten. Het was Farao die hen voor het eerst "Am" (een volk) noemde, en ze kregen ook vrijheid en een duidelijke identiteit bij de berg Sinai.

'En waar vochten wij duizend jaar lang voor? Voor ons recht om vrij te leven in overeenstemming met onze identiteit. En toen werd Israël opgericht. Het kon niet worden opgericht als een niet-joodse staat en het zou er nooit in geslaagd zijn alle Joden te verzamelen als het niet om zijn vrijheid ging. En ik geloof dat al onze interne gevechten draaien om de vraag hoe we een evenwicht kunnen bewaren

tussen onze vrijheid en onze identiteit. Als je naar deze huidige periode kijkt, lijkt het heel problematisch; maar als je kijkt vanuit het perspectief van iemand van 75 jaar geleden of 2000 jaar geleden, hebben we alle reden om optimistisch te zijn'.

'Er is geen enkele andere natie of staat die de kracht van deze band belichaamt. En als je naar de geschiedenis kijkt en ons vergelijkt met Israël 50 jaar geleden, dan hebben we veel meer vrijheid en veel meer identiteit. We hebben veel meer een Joodse en democratische staat, dus die kant gaan we op. Helaas zijn er tegenwoordig zoveel ruzies tussen degenen die zeggen dat we vanwege onze identiteit en het belang van de Joodse staat de beginselen van de democratie moeten ondermijnen en omgekeerd. Dat is slechts een illusie. Onze geschiedenis en onze triomfen zijn het beste bewijs hoe belangrijk het is dat deze twee dingen samengaan'.

'Iedereen wil 'tikoen olam' (Joods begrip voor het herstel van de wereld). Als je geen tikoen olam wilt, ben je waarschijnlijk niet Joods. Maar als mensen gewoon een herstel van de wereld willen zonder enige identiteit, en je bent machteloos en je leven is decadent, dan leef je heel oppervlakkig. Kijk eens hoe al die kinderen - van wie de bar mitzwa de laatste keer was dat ze een band hadden met hun Joods zijn - plotseling ontdekken dat het cool en zelfs interessant is om binnen de geschiedenis te leven. Het maakt hun strijd voor de wereld heel anders. Opeens hebben ze energie, betekenis en begrip. In deze tijd is er geen betere manier om Joden snel een korte injectie te geven van het belang en de betekenis van het ontdekken van hun Joodse identiteit dan door naar Israël te komen'.

Wat baart Sharansky zorgen?

'Wat mij zorgen baart is dat we steeds minder met elkaar beginnen te praten. Er zijn een paar factoren achter dit verschijnsel. Allereerst was er het postmodernisme, dat duidelijk maakte dat er geen absoluut, geen moraal was, en dus was het verenigen van een natie rond een of andere absolute waarheid zeer problematisch - sommige mensen ontkennen hun identiteit. En dus was een tegenhanger daarvan de opkomst van het populisme en populistische partijen, die beweren 'Wij hebben gelijk en zij hebben ongelijk.'"

Israël is geen smeltkroes, maar een mozaïek

'Herzl (de geestelijke vader van de Joodse staat - j.b.) had gelijk toen hij sprak over het belang een mozaïek, wat betekent dat we allemaal verschillend zijn, maar samen een natie kunnen vormen. Daarom kan hier, wanneer verschillende delen van het mozaïek niet meer met elkaar praten, het proces van ontmanteling versnellen. Daarom moeten we samen beslissingen maken. We kunnen ons geen echte smeltkroes veroorloven en we moeten een mozaïek zijn. Daarom ben ik natuurlijk bezorgd over de situatie van vandaag. Iemand postte op sociale media dat ofwel de juridische hervormingen van de regering zullen volledig worden uitgevoerd - wat ik niet hoop - ofwel de hervormingen zullen volledig worden afgewezen - wat ik ook niet hoop – dat beide problemen veel minder belangrijk zijn dan het echte probleem dat we niet met elkaar praten en niet weten hoe we een compromis met elkaar moeten vinden.

Hoop voor Israël's toekomst

Sharansky zegt verder: Israël's zijn zeer optimistische mensen, en dat optimisme komt niet uit het niets. Ik geloof dat de basis van dit optimisme is dat de mensen hier drie basisverlangens hebben: iets groters zijn dan jezelf, leven met je identiteit, en leven in vrijheid.

'Ik heb veel kritiek op de manier waarop ze (de huidige regering j.b.) deze hervormingen doorvoeren, maar mensen gaan te ver als ze Israël een dictatuur noemen en ons te vergelijken met Turkije of

Rusland of zelfs de nazi's, door dingen te zeggen als 'Hitler kwam ook op een democratische manier en kijk wat hij deed en nu proberen ze het in Israël te doen.'

'De strijd is legitiem, maar Israël op deze manier de-legitimeren is vreselijk. Daarom zeg ik dat als de hervormingen volledig worden uitgevoerd, er een paar punten zijn die gevaarlijk zijn; en als de hervormingen helemaal niet worden uitgevoerd, is dat ook gevaarlijk. Rechters kiezen is problematisch. Maar bij al deze gevaren is het grootste gevaar dat we niet meer met elkaar spreken. Dat is wat ons unieke succes in onze economie en ons unieke succes in de verdediging van onszelf ondermijnt', aldus Natan Sharanski.

Mijn vertrouwen in Israël's toekomst

Staande op de erebegraafplaats op Mount Herzl, ingeklemd tussen duizenden treurende Israëli's, keek ik tijdens de dodenherdenking naar boven en zag die ene straaljager een vlak over ons scheren en ik dacht aan wat Jeremia 31 zegt over Gods beloften over dit land en volk:

*1 Dan zal Ik voor elke stam van Israël een God zijn, dan is Israël mijn volk – spreekt de HEER. 2 Dit zegt de HEER: Het volk dat aan vernietiging ontkomen was ervoer in de woestijn mijn goedheid; Ik ging Israël voor en gaf het rust. 3 – Van ver is de HEER naar mij toegekomen. – Ik heb je altijd liefgehad, mijn liefde zal je altijd vergezellen. 4 Ik breng je weer tot bloei. Je zult weer dansen en lachen en de tamboerijnen laten klinken. 5 Op Samaria's bergen zul je wijngaarden planten, en mogen eten van de eerste vruchten. 6 De dag breekt aan dat in Efraïm de wachters op de bergen roepen: "Kom, laten we op weg gaan naar de Sion, naar de HEER, onze God!" 7 Dit zegt de HEER: Juich van vreugde over Jakob, jubel aan het hoofd van alle volken, roep het uit, zing een lofzang: "De HEER heeft zijn volk gered, en wat er van Israël nog overbleef bevrijd." 8 Ik laat hen uit het noorden terugkeren en breng hen samen van de einden der aarde. Ook blinden en lammen komen mee, ook zwangere vrouwen, en vrouwen in barensnood. In dichte drommen keren ze terug. 9 Zij komen terug in tranen, ze heffen smeekbeden aan, en Ik zal hen leiden. Ik breng hen naar stromende beken en voer hen over geëffende wegen; daar kunnen zij niet struikelen. Want Ik ben voor Israël een vader, en Efraïm is mijn eerstgeboren zoon. 10 Volken, luister naar de woorden van de HEER, vertel het verder op de verste eilanden: Hij die Israël verstrooid heeft, zal het samenbrengen en het hoeden, zoals een herder zijn kudde. 11 Want de HEER verlost het volk van Jakob, Hij bevrijdt hen uit de hand die sterker was dan zij. 12 Zij komen juichend naar de Sion, stralend van vreugde om de gaven van de HEER: graan, wijn en olie, geiten, schapen en runderen. Zij gedijen als een waterrijke hof, nooit meer zal het hun aan iets ontbreken. 13 **Meisjes dansen vrolijk in het rond, jongens en grijsaards dansen mee. Hun rouw verander Ik in vreugde, Ik troost hen, hun verdriet vergeten zij.***

De volgende dag was er een feestelijk gedruis in de stad. Prachtige formaties van straaljagers scheerden over Jeruzalem. De parken waren (over)vol met barbecueënde families. En op de pleinen en de straten zagen wij meisjes die vrolijk in het rond dansten, en jongens en grijsaards dansten mee. Omdat hun rouw in vreugde was veranderd. De God van Israël had hen getroost en ze konden hun verdriet weer voor even vergeten (zie Jeremia 31:13)